

337. Vörs, Battyáni disznólegelő

(Somogy megye) B, LT, Ró, A

Ebben az évben 2000 m²-en 136 objektumot tártunk fel, ezzel a feltárt objektumok száma elérte az 1257-et. A Somogyvár-Vinkovci kultúra négyzet alakú gödreiből kevés, míg a kispostagi kultúra kevésszámú objektumából továbbra is nagy mennyiségű leletanyag került elő. Az utóbbi kultúrához tartozó nagyméretű földkitermelő gödörhöz egy kenyérsütő kemence tartozott. A Mészbetétes kerámia népe kultúrájának újabb 5 sírja a temető déli szélét jelezte. A késő bronzkori Urnamezős kultúra temetőjének továbbra sincs vége, ebben az évben 18 sírt (9 urnás sír, 7 szórthamvas, a többi bizonytalan rítusú) tártunk fel. 7 késő kelta települési objektum került elő, köztük három ház. Az egyik ház leégett, ebben nagy mennyiségű kerámia mellett vassalakokat, eszközöket és agyagamulettet találtunk. Legnagyobb számban a római kori objektumok kerültek elő, cölöplyukas építmények, kemence és tárolóvermek, az egyikben fibulát találtunk. A 9. századi temetőből egy újabb sír került elő, ezzel azonosítottuk a temető déli szélét.

HONTI SZILVIA – NÉMETH PÉTER GERGELY

338. Vörs, Majori-dűlő

(Somogy megye) B, A, H

Vörs község Majori-dűlő nevű határrészében újonnan kialakított építési telkek közművesítése során csontvázakat bolygattak meg. A leletmentés során 19 objektumot, köztük tizenhármat 10. századi sírt tártunk fel. A leletek között rombusz alakú nyílhegyek, bronzgyűrűk és bepödrött végű fülbevalók voltak. A 7. sírban a nyílhegyek mellett a sírföldben egy avar kori öntött bronz lószerszámveret (szíjosztó) is előkerült.

KÖLTŐ LÁSZLÓ

339. Vörs, Máriaasszony-sziget

A részletes jelentést lásd a 15–26. oldalon.

(Zala megye) U, R, Ró, Á, A

KALICZ NÁNDOR – T. BIRÓ KATALIN –
M. VIRÁG ZSUZSANNA

340. Zalaszentgrót, Csáford

(Zala megye) R, Kö, Ú

Az 1996–1998-ban folytatott csáfordi ásatások kapcsán értelemszerűen szükségessé vált a környék lehetséges régészeti lelőhelyeinek terepbejárása. Az előzetes légi fotó elemzés a községtől észak-északkeleti irányban egy korábbi felvételen esetleges objektumra utaló jeleket is mutatott.

A terepbejáráson Holl Balázs és két régészszakos hallgató vett részt. Az érintett területek:

1. Balókai-dűlő: Középkori töredékek döntő többségében és egy Balatoni-kultúrához sorolható cserép.

2. Varga-domb: Feltehetően egy gödör nyomát találtuk meg a szántásban. A nagyobb mennyiségű leletanyag egységesen rézkori (valószínűleg balatoni).

3. Látó alatti-dűlő: Elhanyagolható mennyiségű középkori anyag.

4. Útkanyar felett: Újkori és középkori leletek.

REZI KATÓ GÁBOR

341. Zalavár, Vársziget, Szt. Hadriánus (Adorján) zarándoktemplom

(Zala megye) N, Á

A Cs. Sós Ágnes által a nyolcvanas években megtalált és nagyrészt feltárt templom területén és közvetlen környezetén végeztünk ásatást. A templom oly mértékben elpusztult, hogy csak a korabeli járósínt alatti rétegeket lehetett feltárni. Ezeket a viszonyokat Cs. Sós Ágnes feltárása több helyen még tovább rontotta, olyan változásokat okozva, hogy az általa még megfigyelt jelenségeket többé már nem lehetett újra dokumentálni. Revíziós ásatásunk ennek ellenére jelentős eredményeket hozott.

Újra feltártuk a templom nyugati felét, a „Westwerk”-nek minősített részt, aminek megmaradt alapárkai alapján a templom nyugati vége több részletében is eltér a Cs. Sós-dokumentációban fennmaradt alaprajztól. Több részletben is más belső szerkezeti felépítése és viszonya a templom többi egységével.

A nyugati homlokzathoz csatlakozó kerek toronyról bebizonyosodott, hogy később és külön alapozták.

A nyugati fal előtt ásott hatalmas gödrök betöltésének feltárásával, az ott talált rétegsor és leletanyag alapján egyértelműen bizonyítható, hogy a templomot a korai Árpád-korban, talán már a 11. században lebontották, és falait az alapárkok aljáig kitermelték.

A templom északnyugati negyedében újra feltárt oszlogödrök mérete, szerkezete, betöltése teljesen meggyezik a Zalavár, Vársziget, Kápolnánál (a sziget ÉNy-i szélénél) és a templomtól délre, a sziget déli harmadát levágó erődítési árok mellett talált oszlogödrökkel, az általuk kirajzolt alaprajz pedig az ott dokumentált nagyméretű földfelszíni házak szerkezetével, tájolásával. Egyértelműen bebizonyosodott tehát, hogy az oszlogödrök nem egy korai fatemplomnak, hanem egy, a templom építését megelőző időszak világi építményének a szerkezeti vázát alkották.

A templomot délről, keletről és északról több különböző palánkfal alapárka kíséri. Az egyik keskeny, helyenként alig észlelhető árok a templom körvonalát követi, attól mintegy 5 m távolságban. A későbbi sírrétegek már felette fekszenek, azaz a palánkfal viszonylag rövid ideig állhatott. Ez talán a zarándoktemplom korai fázisában kerítette a templom szűkebb értelemben vett szent körzetét. A templomtól keletre talált jelentősebb palánkfal alapárka annak a kerítőfalnak lehet a maradványa, aminek további részleteit még Cs. Sós Ágnes tárta fel, s amiről úgy gondolta, hogy Priwina és Kocel udvar-